

СТАНОВИЩЕ
от доц. д-р Николай Сашков Цанков
преподавател във Факултет по педагогика, ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград,

включен в състав на научно жури по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по **Специална педагогика (алтернативна комуникация при деца със слухови нарушения и деца с множество увреждания)**, област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, обявен за нуждите на Педагогически факултет, Тракийски университет - Старата Загора в ДВ бр. 7/22.01.2019 г.

Настоящото становище е разработено съгласно изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилник за развитие на академичния състав в Тракийски университет – Стара Загора и в изпълнение на Заповед на Ректора № 1085/22.04.2019 г.

1. Данни за кандидата

В настоящия конкурс участва един кандидат: **ас. д-р Дияна Паскалева Георгиева**, завършила висшето си образование през 1989 г. във Висш педагогически институт – Благоевград, Специалност „Дефектология” със специализация по логопедия, Професионална квалификация „Учител в логопедични училища и кабинети”. Същата притежава **образователната и научна степен „Доктор“** по Специална педагогика, Диплома № 0089/15.02.2016 г., присъдена след защита на дисертационен труд на тема: „Зрително възприемане на устната реч от деца и ученици със слухови нарушения, интегрирани в общообразователна среда“.

Кандидатът заема длъжността логопед в ЕСПУ „Гео Милев“, гр. Раднево (1989–1990) и ПУ „Любен Каравелов“, гр. Стара Загора (2006–2015). От 2013 година д-р Георгиева е привлечена като хоноруван асистент във Факултета по педагогика на Тракийски университет – Стара Загора, където от 2015 година заявява категорично възможностите си за **академично развитие в предметното поле на Специалната педагогика** (Слухово-речева рехабилитация, Педагогика на зрително затруднени лица, Педагогика на деца с множество увреждания, Специфична комуникация).

Научните интереси на кандидата в продължение на дългогодишния му опит са в областта на специалната педагогика: (1) Алтернативна комуникация при деца със слухови нарушения, (2) Алтернативна комуникация при деца с множество увреждания, (3) Комуникативни нарушения, (4) Подкрепяща среда за деца със специални образователни потребности.

В цялостната си **академична кариера** и особено след 2013 година д-р Диана Георгиева системно и целенасочено работи в областта на Специалната педагогика където са и нейните научни и преподавателски търсения, успехи и приноси.

2. Описание на научните трудове (количествено-качествена определеност на научноизследователската и приложна дейност)

В количествено отношение научно-изследователската продукция на **ас. д-р Дияна Георгиева**, с която участва в настоящия конкурс, включва:

Монографии (2 самостоятелни и 1 в съавторство)	3
Учебници	1
Научни публикации/статии в списания и публикации на доклади в сборници (вкл. в чужбина) (15 самостоятелни и 4 в съавторство)	19

В предложения за рецензиране **монографичен труд (приет за хабилитационен) „Алтернативна комуникация при деца с множество увреждания“ (2019)**, се открояват следните основни резултати: (1) разработен и апробиран е цялостен модел за приложение на алтернативни знакови системи за формиране на комуникативни умения при деца с множество увреждания; (2) направена е оценка на ефективността на приложение на езиковата програма МАКАТОН; (3) разработен е психолого-педагогически инструментариум, позволяващ извеждане на особеностите в комуникативното развитие на децата с множество увреждания, (4) изследвана е динамиката на комуникативното развитие при децата с различни варианти на комбинираност от нарушения в процеса на използване на алтернативната система МАКАТОН, базираща се на мултимодална основа за кодиране и декодиране на информация. Представеното монографично изследване напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав за научно издание. То съдържа пълно и всестранно изследване на определен предмет, в случая процеса за формиране на комуникативна компетентност при деца с множество увреждания, чрез прилагане на модела на алтернативната комуникация – езиковата програма МАКАТОН); проблем, насочен към комуникативната компетентност при деца със сложни и комплексни прояви на различни по вид, характер и степен нарушения, отглеждани и обучавани в специализирани образователни микроструктури: центрове за настаняване от семеен тип и центрове за специална образователна подкрепа); написано е от един автор (д-р Дияна Георгиева), с качествата на научен труд (с разгърнато съдържание, изчерпателна библиография, като в текста има позовавания на други научни трудове), който не повтаря или обобщава съществуващото знание (надгражда го, концептуализира го и го операционализира по безспорен авторски начин), има редактор и научни рецензенти (доказани специалисти в предметното поле на изследването), притежава ISBN (с регистрация по УДК 376-056-053.2 и COBISS.BG-ID: 1288838884) и е в обем над изискуемия брой стандартни страници.

Кандидатът за заемане на академичната длъжност „доцент“ представя още два монографични труда в група В от показателите според минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Област 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика, предвидени в Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България (в сила от 06.07.2018 г.), което значително надхвърля изисквания минимум от 100 точки. В монографичния труд **„Зрително възприемане на устната реч при нарушен слух“ (2017)** е представено експериментално изследване, насочено към установяване на равнището на визуално-перцептивната комуникативно-речева компетентност при глухи деца и ученици, интегрирани в общообразователна среда, с цел да се разкрие и подчертае детерминираността на нейното развитие от структурата и характера на лингвистичните стимули, както и от специфични фактори, оформящи модела на ранната интервенция. Научните търсения и приноси са разширени в представеното монографично изследване **„Алтернативни стратегии за обучение и комуникация при деца с особености в психо-физическото развитие“ (2018)**, реализирано в съавторство с Г. Вълчев, където се идентифицират специфичните особености в процеса на формиране на социално-битова компетентност при децата с множество увреждания чрез използване на пиктографични изображения.

Статиите – 19 на брой, от които 4 в съавторство (придружени с разделителни протоколи), покриват цялото предметно поле на изследователски и научни търсения на автора (Комуникативни нарушения, Алтернативна комуникация при деца с множество увреждания и в частност с нарушен слух и дизайн на подкрепящата среда за лица със СОП), които са безспорно в областта на конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“. Представените за рецензиране статии напълно покриват минималните изисквания по показателите в група Г. Четири от статиите са публикувани в списания реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация като са включени и такива, характерни за областта на педагогическите, хуманитарните и социалните науки като: Web of Science, ERIH PLUS, CEEOL, Ex Libris, Google Scholar, CiteFactor, Open Academic Journals Index

и ResearchBib и ProQuest. Напълно са удовлетворени допълнителните изисквания за не по-малко от 15 научни публикации (в т.ч. най-малко 5 самостоятелни), от които поне 3 в списания индексирани в база данни Web of Science и/или Scopus.

Представената справка за **цитиранията** (21 на брой), не отразява в пълнота всички забелязани в системите за проследяване, но предоставя набор от цитирания, които са конкретно свързани с научноизследователската дейност на кандидата и напълно покриват изискуемия минимум по показателите от група Д от минималните национални изисквания за заемане на академични длъжности, като са удовлетворени и изискванията на Правилника за развитие на академичния състав в Тракийски университет – Стара Загора за не по-малко от 10 цитирания.

В подкрепа на своята кандидатура д-р Дияна Георгиева представя и доказателства, които не се изискват за заемане на длъжността „доцент“, включени в група Е от показатели, като например: участие в национални и международни научни и образователни проекти, както и издаден в полза на подготовката на студентите **учебник „Алтернативна комуникация при лица със слухови нарушения. Зрително възприемане на речта“.**

Кандидатът напълно отговаря и на допълнителните изисквания, предвидени в Правилника за развитие на академичния състав в Тракийски университет – Стара Загора (група Ж), свързани с разработване на учебни програми/водени учебни дисциплини в образователни и квалификационни форми, участие с доклади в международни научни форуми в чужбина, членство в професионални организации както и участието в университетски проекти.

Налице е **изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“, както и на допълнителните предвидени в правилника на висшето училище**, като кандидатът представя и допълнителни доказателства, които ги надхвърлят.

3. Научни приноси

Научните приноси на **ас. д-р Дияна Паскалева Георгиева** са с ясно изразен теоретичен и практико-приложен характер, обосновани и обогатяващи наличната теория в предметното поле на науките на образованието, в частност на Специалната педагогика и могат да бъдат обобщени:

1. Концептуално е разработен в дълбочина проблема за зрителното възприемане на речта като алтернативна система в устната комуникация на лицата със слухови нарушения и особено на тези, които са с тежка предлингвистична глухота, като са разширени представите за лингвистично специфични явления, характерни за овладяването на родния език на фона на универсални тенденции, присъщи изобщо за езиковата онтогенеза.
2. Разработен е модел за изследване на специфичните прояви на езиково функциониране в условията на глухота, като е направена диференциация между мануално-жестовата комуникация и невербалната комуникация, с която споделят обща модалност на предаване и приемане на информация – двигателно-пространствена модалност.
3. Направен е систематичен анализ на инструментариума за оценка на уменията за зрително възприемане на речта в контекста на видовете тестове, тяхното предназначение и проблемите, свързани с приложението им.
4. Разработен е авторски инструментариум за измерване на ефективността в реализацията на визуално-перцептивните комуникативно-речеви умения и уменията за четене при ученици от начална училищна възраст.
5. Разработени са примерни модели на упражнения и стратегии за подобряване на уменията за зрително възприемане на речта.
6. Разработен е, апробиран и обоснован многоаспектен и динамичен модел на ранното обучение и рехабилитация при деца със слухови нарушения, който има ключова позиция за развитие на уменията за зрително възприемане на устната реч.
7. Експериментално е идентифицирана и обоснована взаимовръзката между двете комуникативни системи: зрително възприемане на речта и четенето.

8. Експериментално е проверена зависимостта на визуално- перцептивните речеви умения от специфични фактори, изграждащи поликомпонентната система на ранната интервенция.

4. Преподавателска дейност

Професионалната автобиография на кандидата свидетелства за дългогодишна преподавателска и логопедична практика в различни институции, което е гаранция за осмислена и пълноценна възможност за предаване на опит и добри практики.

От предоставените справки е видно, че е осигурена **годишна натовареност** за заемане на академичната длъжност „доцент“ в областта на Специална педагогика (Слухово-речева рехабилитация, Педагогика на зрително затруднени лица, Педагогика на деца с множество увреждания, Специфична комуникация). Прегледът на представената в процедурата по конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ продукция и съпътстваща документация е гаранция за добавената стойност, която кандидатът **ас. д-р Дияна Паскалева Георгиева** може да реализира в полза обучението на студентите и докторанти.

5. Заключение

Направеният аналитично-оценъчен анализ на представената за рецензиране научноизследователска продукция и преценката на съответствието с минималните национални изисквания за заемане на академични длъжности, както и допълнително предвидените от Висшето училище са основание да се открият безспорните теоретико-концептуални и практико-приложни приноси на кандидата в областта на Специалната педагогика. Всичко това е основание да предложи с категорична убеденост на членовете на научното жури и в следствие на членовете на Факултетния съвет на Педагогическия факултет на Тракийски университет – Стар Загора **ас. д-р Дияна Паскалева Георгиева да заеме академичната длъжност „доцент“ по Специална педагогика (алтернативна комуникация при деца със слухови нарушения и деца с множество увреждания), професионално направление 1.2. Педагогика, област на висше образование 1. Педагогически науки.**

11 юни 2019 година

Изготвил становището:

доц. д-р Николай Цанков

POSITION

by Assoc. Prof. Nikolay Tsankov PhD

lecturer at the Faculty of Pedagogy at South-West University "Neofit Rilski" – Blagoevgrad

included as member of a scientific jury in a competition for occupying the academic position "associate professor" in Special Pedagogy (alternative communication for children with hearing disorders and children with multiple disabilities), higher education area 1. Pedagogical sciences, professional field 1.2. Pedagogy, opened for the needs of the Faculty of Pedagogy, Thracian University - Stara Zagora in State Gazette 7/22.01.2019.

This position was developed in accordance with the requirements of the Law of the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Rules for Development of the Academic Staff at the Thracian University - Stara Zagora and in execution of Rector's Order No 1085/22.04.2019.

6. Description of the applicant

One applicant participates in this competition: Diana Paskaleva Georgieva PhD, who graduated in 1989 from the Higher Institute of Pedagogy - Blagoevgrad, and was awarded a degree in "Defectology" with specialization in speech therapy, Professional qualification "Teacher in logopedic schools and surgeries". She holds the educational and scientific degree "Doctor" in Special Pedagogy, Diploma № 0089 / 15.02.2016, awarded after the defense of dissertation thesis: "Visual perception of oral speech by children and students with hearing disorders integrated in general education environment".

The applicant worked as a speech therapist at the Geo Milev ECIIY, Radnevo (1989-1990) and Lyuben Karavelov IIY in Stara Zagora (2006-2015). Since 2013, Dr. Georgieva has been recruited as a part-time assistant at the Faculty of Pedagogy of the Thracian University in Stara Zagora, where she has declared her academic development opportunities in the subject of the Special Pedagogy (Hearing and Speech Rehabilitation, Pedagogy for visually impaired children, Pedagogy of children with multiple disabilities, Specific communication).

The applicant's scientific interests during her work experience are in the field of special pedagogy: (1) Alternative communication for children with hearing impairments, (2) Alternative communication for children with multiple disabilities, (3) Communicative disorders, (4) Supporting environment for children with special educational needs. In her entire academic career, especially after 2013, Diana Georgieva PhD has systematically and purposefully been working in the field of Special Pedagogy, where her scientific and teaching success and contributions lie.

7. Description of scientific papers (quantitative and qualitative evaluation of research and applied activity)

In quantitative terms, the research output of Diana Georgieva, which she uses to participate in this competition, includes:

Monographs (2 as an author and 1 in co-authorship)	3
Textbooks	1
Scientific publications/articles in journals and conference proceedings (including abroad) (15 as an author and 4 in co-authorship)	19

The following major results come to the fore in the monographic work (accepted for habilitation research project) "Alternative Communication in Children with Multiple Disabilities" (2019): (1) a comprehensive model for the application of alternative sign systems for communication skills

development in children with multiple disabilities; (2) an assessment of the effectiveness of the application of the MAKATON language program; (3) a psychological-pedagogical toolkit, which allows to draw out the peculiarities in the communicative development of children with multiple disabilities; (4) the dynamics of communicative development of children with different combinations of disorders has been analyzed the process of using the alternative MAKATON system, which is a multimodal program for coding and decoding information. The monograph fully complies with the requirements of the Law for the development of Academic staff. It contains a comprehensive and multi-faceted study of a particular subject, in this case the process of forming communicative competence in children with multiple disabilities, by applying the alternative communication model - the MAKATON language program); a problem addressing communicative competence in children with complex manifestations of different types and degrees of disabilities raised and trained in specialized educational micro-structures: family-type placement centers and special educational support centers); written by one author (Diana Georgieva PhD), with the qualities of scientific research (with extensive content, comprehensive bibliography, in-text references to other scientific works) that does not repeat or summarize the existing knowledge (builds on it, conceptualizes it and has it operational in an indisputable way of writing), has an editor and scientific reviewers (outstanding specialists in the respective field of study), has an ISBN (registered under UDC 376-056-053.2 and COBISS.BG-ID: 1288838884) and exceeds the required number of standard pages.

The applicant for the academic position "Associate Professor" presents two monographs in group C of the indicators according to the minimum national requirements for occupying the academic position "Associate Professor" in Area 1. Pedagogical Sciences, Professional Field 1.2. Pedagogy provided for in the Regulations for the Implementation of the Law for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (enacted on 06.07.2018), which significantly exceeds the required minimum of 100 points.

The monograph "Visual perception of oral speech in the conditions of disturbed hearing" (2017), an experimental study aimed at establishing the level of visual-perceptive communicative-speech competence in deaf children and pupils integrated in mainstream educational environment was presented in order to reveal and underline the determinants of its development from the structure and nature of linguistic incentives as well as from specific factors shaping the early intervention model. These scientific queries and contributions have been expanded in the monograph "Alternative Learning and Communication Strategies in Children with Specific Psycho-Physical Development" (2018), co-authored by G. Valchev, where the specific features in the process of forming social competence in children with multiple disabilities are identified by using pictorial images.

The research papers – 19 in all, 4 of which in co-authorship (accompanied by separation protocols) cover the whole field of research interests of the author (Communicative disorders, Alternate communication in children with multiple disabilities, in particular with disturbed hearing, and design of supporting environment for persons with SEN), which are undoubtedly in the field of the competition for taking the academic position "associate professor". The articles submitted for review fully cover the minimum requirements for the indicators in Group D. Four of the articles are published in journals referenced and indexed in world-renowned databases of scientific information, including those of pedagogical, humanitarian and social sciences such as: Web of Science, ERIH PLUS, CEEOL, Ex Libris, Google Scholar, CiteFactor, Open Academic Journals Index and ResearchBib and ProQuest. The additional requirements for at least 15 scientific publications (including at least 5 independent ones), of which at least 3 in journals indexed in a Web of Science and/or Scopus database, are fully satisfied.

The citation reference (21) does not fully reflect all the traceability observed but provides a set of citations that specifically relate to the applicant's research and fully meet the required minimum in Group D of the national minimum requirements for taking up academic positions, and the requirements of the Academic Staff Development Regulations at Thracian University - Stara Zagora for at least 10 citations are satisfied.

In support of her candidature, Dr Diana Georgieva also presents evidence not required to take the post of Associate Professor, included in group E indicators, such as: participation in national and

international scientific and educational projects, as well as her course book in "Alternative communication for people with hearing disorders. Visual perception of speech " meant for students.

The candidate fully complies with the additional requirements laid down in the Regulations for the Development of the Academic Staff at the Thracian University - Stara Zagora (Group G), related to the development of curricula / educational courses in educational and qualification forms, participation in reports in international scientific forums abroad, membership in professional organizations as well as participation in university projects. The minimum national and university level requirements for occupying the academic position "associate professor" have been fulfilled as well as the additional requirements stipulated in the regulations of the higher school. The applicant also presents additional evidence which exceeds the abovementioned requirements.

8. Scientific contributions

The scientific contributions of Assoc. Prof. Diana Paskaleva Georgieva have a clear theoretical and applied character, justifying and enriching the available theory in the subject area the education sciences, in particular Special Pedagogy, and can be summarized as follows:

1. The problem of the visual perception of speech as an alternative system in the oral communication of the persons with hearing disorders, especially those with severe pre-linguistic deafness, has been conceptually elaborated and the ideas of linguistic specific phenomena characteristic of the mastery of the native language against the background of universal tendencies inherent in language ontogenesis.
2. A model for the study of the specific manifestations of language function in deaf conditions was developed, differentiating between the manual-gesture communication and the non-verbal communication, with which they share a common modality of transmission and reception of information - motor-spatial modality.
3. A systematic analysis of the tools for assessing the skills for visual perception of speech in the context of the types of tests, their purpose and the problems related to their application has been made.
4. An author's tool for measuring effectiveness in the realization of visual-perceptive communicative-speech skills and reading skills for primary school pupils has been developed.
5. Sample models of exercises and strategies for improving the visual perception skills have been developed.
6. An elaborated and justified multidisciplinary and dynamic model of early education and rehabilitation in children with hearing disorders has been developed, which has a key position for the development of the visual perception skills.
7. The interrelation between the two communicative systems has been experimentally identified and verified: visual perception of speech and reading.
8. The visual-perceptual speech skills dependence on specific factors that make up the multi-component system of early intervention has been experimentally tested.

9. Teaching and instruction

The professional CV of the candidate testifies to a long teaching and logopedic practice in different institutions, which is a guarantee of a meaningful and full opportunity for passing on experience and good practices.

It is evident from the provided reports that an annual workload for the academic position "associate professor" in the field of Special Pedagogy (Speech-rehabilitation Rehabilitation, Pedagogy of Persons with Difficulties with Visual Impairment, Pedagogy of Children with Multiple Disabilities, Specific Communication). The examination of the production and accompanying documentation presented in the procedure for the award of the academic position "Associate Professor" is a guarantee for the added value that the candidate, Diana Paskaleva Georgieva PhD, can realize in favor of the training of the students and postgraduates.

10. Conclusion

The analytical and evaluation exploration of the research production presented for review and the assessment of the compliance with the minimum national requirements for occupying academic positions as well as the additional ones envisaged by the higher education institution justifies the undisputed theoretical-conceptual and practical applications of the candidate in the field of the Special Pedagogy. All this gives me grounds to offer with categorical conviction to the members of the scientific jury and consequently to the members of the Faculty Council of the Faculty of Pedagogy of Thracian University Stara Zagora Assistant Professor Diana Paskaleva Georgieva to take the Academic Position as Associate Professor in Special Pedagogy (alternative communication for children with hearing disorders and children with multiple disabilities), professional field 1.2. Pedagogy, Higher Education 1. Pedagogical Sciences.

June 11th 2019

Author of the position:

Assoc. Prof. Nikolay Tsankov, PhD